

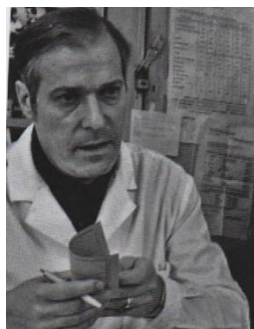
Javaslat a

*Dr. Róna István: Az én Németbányám,, c. emlékirat
[nemzeti érték megnevezése¹]*”

települési/tájegységi/ágazati²

értéktárba történő felvételéhez

(Kulturális örökség kategória)

Készítette: Kiss Albertné.....(név)

.....(aláírás)

Németbánya, 2023. október 15.(település, dátum)

PH.

---

¹ Kérjük, adja meg a nemzeti érték pontos megnevezését.

² Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Kiss Albertné

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Kiss Albertné

Levelezési cím: Németbánya, Kossuth Lajos utca 39.

Telefonszám: 30/290-8333

E-mail cím: kberci39@gmail.com.

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Dr. Róna István: Az én Németbányám -Visszatekintés a múlt század elejére

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:³:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

a szakterületi besorolás indokolása: Adalékok Németbánya történetéhez, néprajzához.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- igen
amely nemzetiség:⁴ német
- nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Németbánya értéktára

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ <u>települési</u>	☐ tájegységi	☐ ágazati

amely értéktár neve: Németbányai Települési Értéktár

---

³ Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

⁴ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

**Dr.Róna István orvos-író
németbányai emlékei
1935-37**

Róna István (1925-1999) pusztavacsi házi orvos, -sebész szakorvos - a falu díszpolgára, gyermekkorra 3 nyarát 1935-37 között Németbányán töltötte unokatestvéreivel és szüleivel a Gaschler portán. A módos Gaschler János, aki a falu bírója is volt, gyermekek, felnőttek üdültetésével is foglakozott. A mellékelt írást Borbélyné Róna Mariann, Dr. Róna István lánya bocsátotta fotók és egy kis fotóalbum kíséretében értéktárunk rendelkezésére. Róna István életrajzi írásából 24 oldalt szentelt gyermekkorra németbányai élményeinek. Csodálatos természetleírás a Németbányát körbeölelő akkori Bakonyról, a Savanyú Jóska barlangról, a Gaschler család betonozott, - a Bitva patak friss vizével feltöltött - úszómedencéjéről. Érdekes adalékokat olvashatunk a két kocsmá életéről, az iskoláról, a tanítóról, a **sváb** paraszti gazdaságról, az életmódról, a paraszti élet törvényeiről, hétköznapjairól és ünnepnapjairól, a lakóházak szerkezetéről, berendezéséről, a felnőttek és gyermekek hétköznapi és ünnepi viseletéről, a babonákról, a tehetős parasztember (Gaschler János) viszonyáról a falu többi lakóival. Hiteles leírást kapunk a vadászházról, valamint egy 1933-ban történt eseményről: a 11 éves Gaschler Józsika tragikus haláláról, akit a tehén őrzése közben halálra vonszolt a lánccal hozzákötött tehén. Gyakori volt az unokatestvérek közötti házasság: erről is olvashatunk visszaemlékezésében. Ő ugyanis fültnője volt a két kamasz -Gaschler Mári és unokatestvére Kleinhans Vendel- beszélgetésének: hogyha felnőnek, összeházasodnak. És úgy is történt tíz év múlva. A képekben gazdag írást ajánlom mindenkinek, aki a kb. száz évvel ezelőtti Németbányát jobban szeretné megismerni Dr. Róna István élményszerűen megírt emlékei által. (Az emlékirat folyamatosan íródott, végleges formáját a 90-es évek végén kapta.)

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Dr Róna István orvos-író - az örökösei által értéktárunk részére bocsátott- önéletrajzi írásának Németbányáról szóló részét éppen olyan érdekesítően írta meg, mint a három kiadást is megért Orvos az ország közepén című körorvosi szolgálatát megörökítő könyvét. Egy 10-12 éves gyermek megfigyelései egy sváb család életéről, kapcsolatairól, mindennapjairól olvasmányosan, humorral leírva pótolhatatlan forrásértékű adalék Németbánya múltjához.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

A Javaslat mellékletei:

- 1/ A Borbélyné Róna Mariann által 2023-ban rendelkezésünkre bocsátott Németbányai emlékek - 1935-1938 című képes album
- 2/ 1db SD video-kártya Róna István 1989-ben tett németbányai látogatásáról -többek közt -a Drexler kocsmában

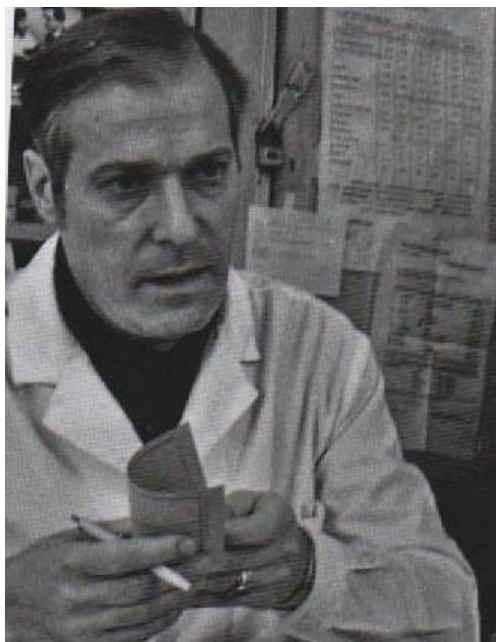
9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

A 10-11 éves Róna István Némethányán

Dr Róna István orvos az emlékirat
készítése idején

Borbélyné Róna Mariann, az író lánya (jobbról),
valamint férje Borbély Tibor és unokájuk Emma

Képgaléria Róna István németbányai emlékeihez.

A Gaschler család. Jobbra Gaschler János, mellette felesége. A kis Mári közöttük áll.

János bácsi lovával.

A szekéren a család, bal szélén Róna István édesanyja falusi viseletbe öltözve.

Az idősödő Gaschler János és felesége Unger Katalin

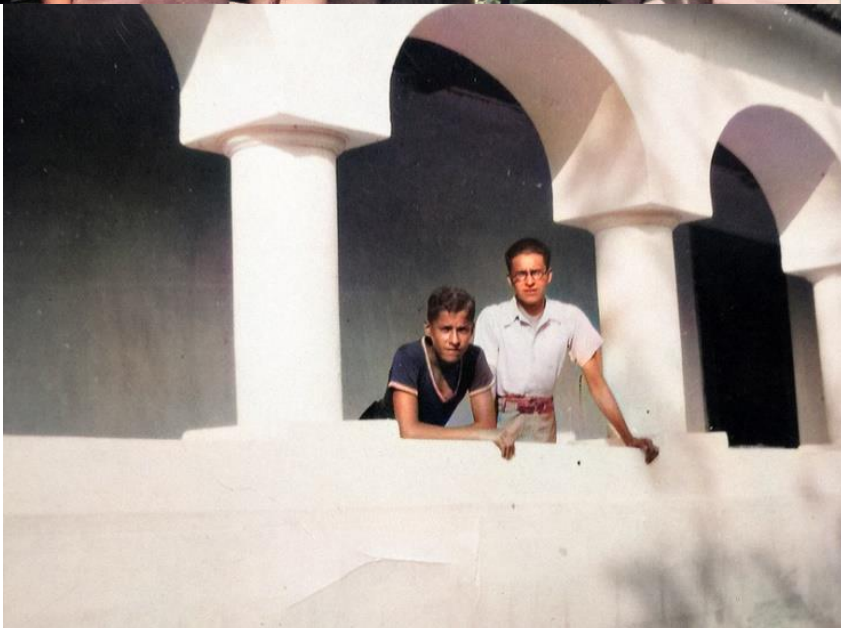
A Gaschler és Kleinhans család

A Róna gyerekek a szekéren, Márival és a bocival és a bocimamával

Látogatás egy falubeli sváb család boltíves házában.
Balra István, jobbra bátyja, Gyuri

Mári és István

Rónáné Lenke tyúkokat etet.

A vendéglátók és Róna István édesanyja németbányai viseletben. (Gaschler Mári jobbra, mellette Rónáné, István édesanyja, balra Hermina, István nagynénje mellette Gaschlerné)

Nyaraló pesti gyerekek létrán és tehénőrzés közben.

A fiús csoportképen István (középen) helyi legényekkel németbányai viseletben

Róna István édesanyja Lenke németbányai viseletben

Álló csoportképen István balra

Polt Etelka tanítónő (jobbról) mellette Rónáné

Gaschler Mári és férje Kleinhans Vendel

Az iskola a harangtoronnyal és Polt Etelka tanítónővel. Mellette Róna György és Palkó, mögötte Róna István. Az iskola festésekor a padokat az utcán mosták le a patak vizével.

A Gaschler porta fürdőmedencéje

A Róna unokatestvérek a fürdő partján és a vízben.
Róna István jobbról a 2.

Fürdőzés után. Róna István jobbról,
mellette édesanyja és bátyja György

Csónakázás a vadászházi tónál.

Visszatérés Németbányára, már felnőttként kb. 35 évesen
Róna István és az idős Gaschlerék a hatvanas évek elején.

Róna I. felesége Drexlerékkal

Róna István unokáival a (azóta már lebontott)
Drexler kocsmá előtt

64 évesen, 1989-ben
a tanító ház előtt

Róna István életében a legfontosabb három nő a németbányai Gaschler ház lépcsőjén.

Fenti kép: Róna István édesanyja Lenke 1936-ban Szuszi kutyával

Középső kép: Róna István felesége: Veronika Orsi 1960 körül

Alsó kép: Róna István lánya Mariann 2023-ban az új tulajdonos Dr Joó Beatrix által felújított Gaschler portán

A Gaschler Ház napjainkban a kúttal és a Bitva által körülölelt telekkel melynek végében volt a beton fürdőmedence (A bejáratnál Borbélyné Róna Mariann és Kiss Albertné)

Dr. Róna István önéletrajzi írásának Németbányáról szóló része teljes terjedelme alant olvasható Word formátumban (A Word formátumú átirat helyesírása teljes egészében megegyezik az eredeti gépelt írással)

- 49- /1.

Reggel 8 órakor hatalmas nyitott autó állott kapunk elé. Többször, hangosan kürtölt, én pedig hármával ugrottam le a lépcsőfokokat hogy elsőnek érjek le. Apám bajtársának nevét elfelejtettem. A kocsi márkáját meg nem figyeltem, az autók nem érdekeltek. Apám a vezetőülés mellett foglalt helyet, míg Anyám, bátyám és Palkó, a hátsó ülésen ültek, én pedig háttal a menetiránynak, egy kis számolyszerű, kinyitható támlás pótszéken kuporogtam boldogan. A kocsi vászonteteje leengedve, és mi máris indultunk. Az úgyszólván valamennyi lakója az ablakban szorongott. Errefelé nem volt szokás autón utazni. Melegen sütött a nap és én annyira megrészegültem az élménytől, életem első autós utazásától, hogy útközben képtelen voltam bármit is megfigyelni. Többórás rázkódás után hatalmas víz partján megálltunk.

– Ez a Balaton, tudatta büszkén Apám és én szájátva bámultam a végtelen víztükrozt, valahol Fűzfő körül. Hát így esett meg első találkozásom a Balatonnal. A nagy vizet legközelebb 12 év múlva láthattam csak meg. 10 percet vártunk, amíg ki-ki bekapta a zsíroskenyerét. meg is fordult fejemben a gondolat hogy meg is fürödjek benne. További utunkon valahol Lepsény körül magas faoszlopról függesztve pirosra festett autóroncsot himbált a szél, alatta pedig egy tábla egy csontvázal és mellette a szöveg:”Lassú hajtás, vagy gyászszertartás”

Mondanivalóját nem értettem pontosan, s nem is értettem miért volt szükség erre a táblára, mikor útközben alig talákoztunk másik autóval. Utunk váratlanul emelkedni kezdett Városlőd után. Sűrű fenyveserdőben kanyargott az út. Most már figyeltem mindenre. Elhagytuk Farkasgyepűt, majd Bakonyjácót, ott egy gidres-gödrös keskeny földútra letérve rázkódtunk tovább. Hegyektől övezett katlanban apró házak bújtak meg. Németbányára érkeztünk! A falu apraja-nagyja összeszaladt. Fehérremesztelt apróablakos parasztház előtt utunk véget ért.

–Végállomás! Kiszállás! Ezt kiáltotta tréfásan Apám barátja, mi pedig elgémberedett tagokkal kecmergettünk ki a kocsiból. Hatalmastermetű, őszeshajú, feketekalapos parasztember állott a kapuban. Csíkoskék inge, fekete bársonynadrágja előtt hosszú kötény díszelgett. Kezét kalapjához emelve köszöntött ízes hangon bemutatkozva: - Jó napot kívánok! Gaschler János vagyok, a falu bírása, kerüljenek beljebb. Velem is kezét fogott: hatalmas érdes kezében durva bőrkeményedést éreztem, de szemében kedves mosoly bujkált.

Na gyere már Kádi! -kiáltotta a tornác felé. Feketeblúzos, feketeszoknyás, gömbölyütestű sima-kerekarcú -Kati néni- oldalgott bátortalanul felénk.

– Grűsz Kott!- köszöntött minket, miközben kezeivel kötényét simítgatta. Foghíjjas, milliórancú csont és bőr öregasszony csapta össze a kezeit.

– Jesszász Márijá! - hajtogatta nagy felindultságában. Sötétblúzos, sötétszoknyás, fehérkendős –velem egykorúnak látszó leány ólalkodott körülöttünk szégyenkező kíváncsisággal.

– Ez itt a lányom Mári – magyarázta János bácsi. Mári azonnal elfutott.

Fáradt voltam, sötétedett. Megéheztem, alig vártam, hogy lefeküdhessek. Vacsorára frisselvejt nagybögre habos tejet kaptam, hozzá hatalmas karéj házisütésű, enyhén savanykásízű kenyeret. Mialatt teletömött szájjal báméskodtam, Mári a közelemben surrant és szeméit forgatva suttozta:

- Az erdőben sok a szellem és boszorkány és a sötétben kijönnek a házakhoz is. Ujját mintegy intésül felemelte, jelezve- lám én szóltam!

Csak a fejemet ráztam, jelezve hogy én ostobaságnak tartom az egészet. A Garai tér tele volt svábbogarakkal, és egyetlen szellemmel, vagy boszorkánnyal sem találkoztam.

A többiek még fennmaradtak, nekem megmutatták ágyamat a konyhából nyíló sötét szobában. Szinte semmit sem láttam, mert csak a konyhában imbolygó petróleumlámpa fénye adott valamennyi támpontot.

– Butaság amit ez a lány fecsegett- mormoltam magamban, miközben felmásztam a majd métermagas ágyra, és elfészkelődtem a keményre tömött szalmazsákon. Csend borult a házra. Ujszerű, fületem bántó csend. Hirtelen fülelni kezdtem. Sóhajtást, nyögést hallottam. Tudtam, hogy csak az ablak alatt zizeg a hatalmas diófa lombja, mégis. Mintha emberi hangja lenne. Fel-felzúgott a szél. Távoli sírás jutott el a fülemhez. Mintha ezer torok visszafojtott zokogását hallanám.

Az erdő. Persze, az erdő. Hisz alig száz méterre szinte ráborul a falura. Bárcsak megszólalna a vécióblító zubogó dallama, egy villamos csilingelése vagy a kapucsengő berregése.

Hangosan megreccsent a szekrény ajtaja. Hosszas, jajveszékelő nyikorgással kinyílt, majd becsukódott. Utána csend. Az álom már rég kiszállt a szemeimből, és minden idegszálammal figyelve, ugrásra készen emeltem fel fejemet. Szívem vadul kalapált, valóságos robajjal nyomva el minden zajt. Mégis. Tisztán megkülönböztettem az időközben elsötétedett konyhaajtó nyikorgását. –Most surran be a szobába valaki-voltam meggyőződve. Tágranyílt szemem rémülten bámult a sötétbe. Villany nincs, zseblámpa nincs, gyufa nincs. Elvesztem.

-Ki az? -suttoztam borzadva. Válaszul a szekrényajtó újból megreccsent. A konyhaajtó kiszórtatva újra megcsikordult.

Csend. Reccsenés. Csend. Nyikorgás. Csend. Ki tudja, hányszor. Ötször? Ötszázszor? Ötezerszer?

Végigszenvedtem a félelem minden stációját. Távolságban egy kutya szivethasító vonításba kezdett. Felettem megroppant a padlás deszkája. E pillanatban hittem Márinak.

–Egész éjjel fennmaradok, határozta el. És nyomban elaludtam.

Gyerekkorom legszebb reggele

Új szagok, új zajok, a szalmazsák meghitt ropogása ébresztettek fel letaglózott kamaszálmomból. Éber örömmel azonnal tájékozódni kezdtem. Az utcára nyíló cseppnyi ablak előtt időtlen diófa lombja borult védőleg a ház fölé és levelei szünet nélkül járták végnélküli táncukat, közben természetesen útját állni a benyomulni akaró fénynek, megakadályozva minden kilátást. Fejem körül lesimítottam a ropogós dunnahuzat körém tornyosuló rózsaszíncsikos tengerét. Először a mennyezetet vettem szemügyre. Sötétbarna komor gerendák nyomták le a szobát, városi méretekhez szokott szememnek szinte kézzel elérhető közelségben. Dísztelen, sötétbarna ágyak és szekrények zsúfolódtak össze. Az ablak mellett három szélesfiókos almáriumot fedeztem fel. Tetejét kézzel hímzett súlyos lenvászon terítő borította, rajta egymás hegyén-hátán milliányi csecsebecse. Óvatosan kiléptem az ágyból- a szalmazsák géppuskaropogás szerűen zörgött alattam, az ágy deszkái óvatosságomat kinevetve kárörvendően reccsentek. Nyöszörgő hajópadlón osontam az almáriumhoz, hogy közelebből láthassam az oltárszerűen elrendezett kincseit. Fafeszület, márványfeszület, bronzfeszület- mind valamelyik búcsujáró helyről származik. Bögrék, amelyeken Ferenc József, másikon pirossapkás baka szentek, angyalos címer diszelegtek. fekete gyöngysorok, rózsafüzérek, kis imakönyvek, üres mosollyal semmibe csodálkozó, szenteket ábrázoló szobrocskák, szentképek, mézeskalács, kis vásári korsók sorakoztak egymás mellett. Az ablak résnyi hasadékának két oldalán kézzel kivarrott gyolcsfüggöny csüngött házikészítésű faragott függönytartó rúdról. Az ágyak felett képek. Vértőszívű Krisztus, körülötte lebegő angyalok. odébb rossz színezéssel kimázolt esküvői kép. Különös menyasszonyi fejdísz, nyársbahúzott arcok, üvegszerű szemek. Az ajtó felett kézzel kivarrott németnyelvű gótbetűs háziáldás. A szobát átítatta a vallásosság, magyarság és németiség békés együttléte.

Valami egészen különös, melódiának alig nevezhető hangszer vetett véget hajnali felfedezőutamnak. Tülből kierőszakolt hamis, de számomra mégis inkább jókedvűen archaizáló dallam közeledett az utcán. ezt már nem bírtam tovább csendben lapulva figyelni. ledobtam pizsamámat, rövid fekete klottgatyába bújva az ajtó felé lopakodtam. A konyhába nyíló ajtó hosszan, gonoszul sivalkodott amint óvatosan lenyomva lassan kinyitottam, de visszanézve, megnyugodva láttam, hogy mindenki mélyen alszik. A konyhába jutottam, amely a félhomályos szobámnál is sötétebbnek tűnt. Két kis ablaka az oszlopos hosszú fesett tornácra nyílt, ahonnan fény nem jutott be, nyitott ajtaját sötétbarna függöny takarta, így a konyhára nem sok ügyet vettem. Végiglépkedtem a kellemesen hűs agyagpadlón, elhúztam a függönyt és a tornácra kilépve vaksin visszahőköltem. Szikrázó napsütés, csípős szél fogadott, valamint egy fehérszínű szürkefoltos hosszúszőrű kutya nedves hegyes orra ismerkedett mezítelen lábszárammal. Ő volt Szuszi, a későbbi kedvencem. János bácsi tegnapi öltözékében, ormótlan bakancsán a tegnapi trágyás szalmadarabbal súlyos léptekkel indult az istálló felé.

A tülökszó távolodott, az udvar elcsendesedett. Körülnézhettem. A szobaszélességű ház hosszan nyújtózott az utca felől lejtő udvar mélyébe. Oldalán hófehérre meszelt boltívekkel, oszlopokkal tagolt fedett keskeny tornáccal, amelynek párkányán muskátlik, kaktuszok, zöld futónövények díszeltek levitézlett fazekakban, lábasokban, lecsorbult cserépedényekben. Az egyik kaktusz otthonául kimustrált kékszínű, fületlen zománcéjjeliedény szolgált. A konyhába vezető három fokos lépcsőfeljáró oldalain kissé elvadult futórózsa diszelgett. A ház végéhez tapasztva kamra, mögötte istálló és végül a kisebbik szénapajta. A kamra jószagú sötét félhomályában almadaráló, a falak mentén fagereblyék, favillák, fejszék és fűrészek, valamint lószerszámok álltak, illetve függtek a falon. Az istállóban az állati kigőzölgések, a szalma, takarmány és trágya szaga színorgiája a legtöbb városi embertől eltérően bennem nem keltett semmiféle undort, de még visszás hatást sem, mindez természetesnek hatott. A jászolok alatt házinyulak futkároztak. A kispajta részegítő szénaillatú homálya álmodozásra csábított.

Szemben a lakóházzal hatalmas szalmatető s fehérre meszelt ormótlan, itt ott görbén felfalazva állott a nagypajta. Emeletmagas kétszárnyú kapuján akár szekér is beállhatott, mi egyébként a belevágott kisajtón közlekedtünk. Az utcai léckerítés mellett az utcai eperfa magasba törő ágai terpeszkedtek, a lehullott hatalmas szederszemeket élelmes tyúkok kapkodták be sietve. mert tudták, hamar lecsap rájuk a seprő, mert –mint ezt megtanultam- hasmenést kaphatnak túlzott fogyasztásuktól. Az eperfa alatt gömbfarakás és favágó szerszámok, az udvar hátsó részén trágyadomb, mellette kerekeskút és mögötte árnyékszék. Még egy vízgyűjtő kútgyűrű egészítette ki ezt az együttest. A nagypajta végében szinte külön utcaként húzódtak a disznóólak. Itt mindig csapatostól szállodtak a legyek, dongók, miközben etetéskor élénk sivalkodás, napközben pedig elégedett röffenések aláfestő zenéje szűrődött fel a tornácra. A disznóólak végében rozzant léckapu, mögötte a méhes zárt világa titokzatoskodott. Zsongító zümmögőkórus hirdette ez időtlen nyugalmat, a hiába remélt állandóságot. Térdig érő csalán között vezetett a keskeny, kitaposott gyalogösvény a gyümölcsösbe, ahol kövér fűszőnyegen alma és körtefák termése alatt roskadoztak az ágak. A hátsó kert többi részét kukoricaföld foglalta el, átszőve nagyvirágú tökindákkal. A kukoricában széles gyalogút kanyargott hívogatóan az erdő felé. Ki is léptem az idevezető másik kiskapun, a léczárat a kiszökni akaró baromfik miatt gondosan visszahajtottam, egy pillantást vettem a kispajta mögötti tenyérnyi virágoskertre, amelyben a Halottak Napjára nevelt krizantémok növekedtek célszerű diszharmóniában. Végigrappoltam a már melegedő úton és egyszerre csak előttem állott maga a Paradicsom.

Haragos gypsőnyezet fogott szabálytalan félkörbe a szeszélyes apró kanyarokkal siető Bittva patak, szüntelenül fontoskodó, andalító, locsogó zajával.

A patak mögött pedig keskeny cserjés, vadvirágos, erdei szamócás átjáró mögött magasodott a Bakony karcsútörzsű, égnektörő bükkerdejének sejtelmes zúgású titokzatos világa. A patak előtti gyep közepén betonból épített kis úszómedence vizét fodrozta a szél, a mellette csobogó Bittva vize házilag készített fazsilip zuhogóján fröccsent alá. Az úszómedence mögött a patak félkörívének szoros ölelésében nyersfából épített kis házikó állott tenyérnyi tornáccal és két öltözőfülkével. A medence vizébe gyalult falépcső vezetett. Nosza, villámgyorsan leóvatoskodtam rajta. A hideg patakvíz jeges nyelvei lángszerűen égették bőrömet, de én csak úsztam úsztam a tízméteres hosszakat a másfél méternél is mélyebb vízben, amig erőmből futotta, utána kimerülten vettem magam végig a gyepen, érezve testemen a vízcseppek futkározását. A patak össze-vissza fecsegve csak csobogott, az erdő titokzatosan zúgott fejem fölött, fanyar és édeskés illatok áradtak, madarak csicseregtek, a gyep hűvös selyme ölelt körül, és én tudtam, hogy rátaláltam a tökéletességre. Az erdő azonban egyre hívogatott. Először a patakot vettem szemügyre. Kristálytisza vize arra csábított, hogy igyak belőle. Előrehajolva lefetyelni kezdtem, mint a kutya. Hirtelen ötlettel Robinsonnak képzeltem magam, aki az ismeretlen és lakatlan szigeten váratlanul ivóvízre talált. A patak kísérlőiként félméteres lapulevelek hajoltak a víz fölé, róluk apró zöld békák ugráltak a habokba. Kristálytisza kavicsok között kis halak cikáztak, egyik kő mögül jól megtermett rák haladt ráérősen. Lábam előtt sárga-fekete mintázatú vizisikló sietett csavarmentes mozdulatokkal titokzatos célja felé. Csupa élet, újszerű élet, ember által nem zavart nagyszerű élet tárult elém. Rozzant kis fahidacsán lépkedtem át egyensúlyozva. A túloldalon keskeny kitaposott gyalogösvény kanyargott a vadmálna szúrós bozótjai között. Letéptem egy-egy feketére érett szemet, lám Robinson nemcsak vizet, hanem ételmezt is talált. A gyalogösvény melletti kis gyepfoltokon apró erdei szamócák piros fejceskéit fedeztem fel. Alaposan belakmároztam a fenséges gyümölcsből, de siettem tovább a felfedeznivágyás csiklandós érzésével az erdő felé. Anyám hívó szava azonban véget vetett kalandos kirándulásomnak. Anyám már megterítette a terrazon álló asztalt. A reggelit kapkodva faltam be, mert Kati néni épp a frissen sült kenyereket szedte ki a kemencéből. A kenyérbécszés misztériumát sokszor láthattam ezidáig, hisz a Monath sütöde, a Murányi és Hernád utcában gépekkel dolgozott. Kati néni késő este kezdte és a hajnali félhomályban fejezte be a kenyérsütéssel kapcsolatos munkát. Egyetlen egyszer sikerült végignézni az egész test erejét igénybevevő nagy munkát. Ma is csak a gyomornedveket izgató fenséges illatokat éreztem, amint Kati néni hosszúnyelű falapáttal szedte ki egyenként a keréknagyságú, kissé lapos, kissé sötétes és kissé savanykás ízű kenyereket, amelyek a pajta alá vezető pince vasajtós lejárójának két oldalán levő lapos kiugrókon helyezték el, és amikor az egyik elfogyott, hozta a másikat. A háziak az udvarfelőli agyagpadlós szobában laktak, melynek mindig nyitott ajtaján olcsó vászonfüggöny lógott. Már megérkezésünk napján bekukkantottam.

A nappal is homályos szobában a döngölt padló földszaga, szellőzetlen ágyak áporodott szaga, pipaszag, csizmaszag, keveredve az udvarról belopózó trágyaszaggal. Ez a furcsa illatkeverék terjengett a magastámlájú ágyak, a repedezett támlájú vén sarokpad és az előtte álló, bádoglappal fedett asztal felett. Áldásosztó Krisztusok, szigorúarcú Szűzmáriák, első világháborús, idillikus csataképek, gótbetűkkel kivarrt háziáldás lenyomatai lógtak a falon. Az ajtó melletti szögön zsebkendőnyi kendő, alatta imbolygólábú vaskeretben ütött-kopott, többszörösen behorpadt lavór, a szélén lerakódott piszok gyászkeretével. Az asztal fölött dísztelen bádogtartóba foglalt petróleumlámpa függött, a szoba, a konyha és a tornác különböző helyein ormótlan, házilag készített, magastalpú faklumpák, amelyekbe akkor bújtak a háziak, amikor hirtelen nyári zivatar után vagy reménytelen őszi eső alatt jártak az udvarban. A háziak reggelire aludtjetet hörpöltek egy-egy nagy karéj kenyérral, utána ki-ki sietett dolgára. János bácsi vállára dobott villával szénát forgatni indult az iharkúti határban lévő földjére. kati néni a ház és az erdő közötti kukoricát kapálgatta, Mária néni az ólakat takarította, Péter, a butaképű Hausknecht (háziszolga) az istállót hozta rendbe, míg Kroszmuider nekikészült az ebéd főzéshez, miközben csendesen jajgatott, sűrű „Jeszusz-marija” fohászokat hallatva okkal, ok nélkül.

Én pedig máris iszkoltam az erdőbe. Az erdőmbe.

Azonnal jó barátként fogadott a csobogó patak, a reccsenő kis híd gerendája, az erdő előtti keskeny gyalogösvény kanyargása, a madarak koncertje, az erdő elején álló kis fenyves körüli két domb, a mély vízmosások, a vastag avar lépteim alatti roppanása és fenn, magason a bükkfák lombjainak végnélküli széljátéka általi susogása. Tovább futottam, na nem azért mintha siettem volna, de ez időben a futás volt szokásos járásmódom. keskeny ösvényt fedeztem fel, ráléptem és követtem haladását. Az ösvény bölcs kanyarjaival minden meredéket elkerülve kígyózott fel a hegytetőn lévő nyiladékhoz, ahonnan már látni lehetett néhány száz méterre Farkasgyepű szélső házait. Eldöntöttem, hogy az erdőnek ez a része máától fogva az én birtokommá vált. Az egymáshoz nőtt vastag, felkopaszodott bükkfatörzsek tetejét fedő sűrű lombkalap még napsütésben is tetőként összezáródva rejtelmes homályba borították az erdőt, végnélküli táncukat járva énekelték suttagó dalukat. Felnéztem a magasba és megszedültem. Itt a bükkfák lombjai alatt sosem lehetett tudni, esik e az eső, vagy nem, vízcseppek csak jóval később peregtek le a mindent felfogó levélernyőzetről.

A külvilág kívülrekedt. Lépteimet lassítottam és élveztem ezt a kísérezőzenét, amely a lábaim alatt roppanó száraz avar adott. Időnként egy-egy felvert ragadozómadár sértődött rikoltása hallatszott, majd erélyes szárnycsapása, amint tovareppt. Már rég elhalt a falu zaja. Hirtelen megtorpantam. Hatalmas sötétbarna bársonykalapú, alacsony, tömzsi lábú gomba került lábam elé. Gögös magányában nézett velem farkasszemet: földalatti hatalmas myceliumvilág néma figyelőtornyaként. Kalapját néhány ráragadt száraz sárga falevél azt jelezte, óriási erőfeszítéssel fúrhatta ki magát a földből. Körüljártam, mint egy idegen világ küldöttét.

A következő pillanatban már cselekedtem. Óvatosan kiemeltem a szárazon porló földből, megtisztítottam a rátapadt száraz levelektől és diadalmasan rohantam haza megmutatni mindenkinek milyen kincsre bukkantam az erdőben.

Kati néni gépies szigorúsággal kapált. Megszólítottam. Nehézkesen kiegyenesedett, szemügyre vette a gombát és a meglepetés legcsekélyebb jele nélkül különös sváb-magyar keveréknyelven válaszolt.

-Ná já, ez jó gomba,- és kapált tovább. Visszaszáguldoztam az erdőbe. Most már nem bámészkodtam, győzött a kapzsiság és vad szorgalommal nekiálltam gombát keresni. Bolondnak látszó ugrásokkal szökdécseltem egyik gombától a másikig. Kezemben fonott kosarat szorongattam, és meg is telt percek alatt szebbnél szebb gombákkal. Csak azt a bizonyos egy fajtát szedtem, bár sokféle lapos alakú tölcészerű, vékony szárú gomba kínálta magát hófehér, piros, sárga színekkel, nem nyúltam hozzájuk. hamarosan rájöttem, hogyha a már egyszer átvizsgált terület ellenkező oldalról újból végigjárom, további gombákat fedezhetek fel, amelyeket más irányból ér a fény, vagy takar a falevél. örömet nem volt kivel megosztani. Az egyik több emelet mély szakadékszerű meredek vízmosás oldalán leültem. Két vízmosás futott itt össze. csendben hallgattam az erdő neszeit. Újabb váratlan jutalom ért. Törekénylábú őz lépegetett a veszélytelenség biztos tudatában a vízmosás aljához és az ott csillogó vízből nyugodtan inni kezdett. Mozdulatlanná dermedve megbűvölten gyönyörködtem benne. Az állat szomját oltva eltűnt, mint egy látomás. Most már tudtam, hogy ez az erdő az enyém. Egyetlen nekifutással felszaladtam az előttem magasodó meredek hegyoldalra és ott bámerre néztem, az erdő még mindig nem ért véget. Óram nem volt, a nap állását figyelni eszembe se jutott, de a lombok között nem is láthattam volna meg a napot. gyomrom követelőző korgása azonban figyelmeztetett, hogy ideje hazatérnem. Visszatérve „birodalmamba” szökellésekkel ugrottam a lejtőn egyik fától a másikig kapaszkodva. Bizony elkéstem. Anyám nem szidott meg. megebédeltünk a tornácon. Bátyám fintorogva szedte ki leveséből az izesítésnek szánt fokhagymát, unokaöcsémre rájött a tüsszentés, taknya-nyála a levesébe folyt, de én zavartalanul ebédeltem tovább. Eközben furcsa jelenetnek lehettünk tanúi. Idegesen rángó tehenet vezettek, húztak a lejtős udvarba, mialatt Péter, a „Hausknecht” vastag láncát tartva kivezette az istállóból Emmát, a falu bikáját. Bátyám a beavatottak kuncogásával figyelte az elkövetkezőket,- ez hívta fel a figyelmemet, hogy itt valami szokatlan van készülöben. Emil, ez a lomha, nehézkes óriás bámulatos könnyedséggel ugrott a reszkető tehen hátára. Péter egy pálcával segítette Emma fontos testrészét, hogy pontosan célba találjon. Palkó unokaöcsém kíváncsi ártatlansággal megkérdezte, hogy mi az a nagy sárgarépa a bika alatt? Bátyámból visszafojtott kuncogás nyikorgása bugyborékkolt, anyám irul-pirult, hogy- bár együtt vihorásztam bátyámmal- attól kezdve más szemmel tekintettem a párzó kutyákra, tyúkra ugró kakasra, az egybefonódottan repülő legyekre, bár ezt az „egészet” inkább csak megéreztem, mint tudtam. Végre sikerült. A tehenet, amely közben teljesen megnyugodott, elvezették.

Emma gögösen visszaballagott az istállóba és János bácsi fölvéve drótkeretes szemüvegét, bejegyezte a „Hágtási Naplóba” a szükséges adatokat. Hogyaszongya a tehén neve Plechhinger Riska, majd a dátum. nyilván téves értelmezés folytán a „hágó bika neve” rovatba János bácsi saját nevét írta be, nekünk mégis elég volt ahhoz, hogy a bennünk lappangó kamaszindulatok különféle vidám megjegyzésekre ösztönözzenek.

János bácsi jó módú gazdának számított a faluban. Ezt ő tudta és érezte is mindenkiel. kalapot általában nem emelt, a kövér jegyzőnek is csak épphogy, a hozzá egyértékűt kalaphoz emelt kézzel üdvözölte, helyesebben szólva viszont üdvözölte, mert a legtöbben előre köszöntek neki. A nála szegényebbek köszöntését csak mértéktartó biccentéssel fogadta, a kocsin ilyenkor csak ostornyelét emelte a kalapjához. Magastermetű, alig hajlotthátú svábember volt. Őszbecsavarodó dús fekete haját kiskarimájú zsíros fekete kalap takarta. Szilvakék ingére mellényt húzott, feketebársony nadrágban járt, tömött egyenes bajusza tekintélyt parancsolt. Okos, kissé ravasz szemeit bátran ráemelte arra, akivel beszélt. Keveset szólt. Hangja sosem csattant fel, szavára Mari lánya mégis azonnal ugrott, hogy odahozzuk, mondjuk a pipáját. Kati néni kacsázó léptekkel rakta elé estétként szemüvegét, ha el akarta olvasni az újságot. János bácsi minden héten újságot olvasott. János bácsi tájékozott volt. Ebben a szűk, elzárt völgyben, ahol villany nem világított, több kilométernyire működött telefonkészülék, postát a szomszéd faluból kellett elhozni, - mert Németbányának nem volt postahivatala,- a levelekre a Németbánya címszó alá oda kellett írni, hogy „u.p, azaz utolsó posta Bakonyjákó. Mindezek ellenére János bácsi tájékozott volt a világ dolgairól, annak nemcsak jelenségeit, szenzációit, vagy saját életük kicsinyesnek látszó híreit, hírecskéit ismerte, de látta, meglátta az összefüggéseket, és bátor, határozott véleményt mondott dolgokról, amit szigorú, de emberséges szemérmességgel ítelt meg. János bácsi akkor még nem sejtette, hogy a háború alatt kiközösítik a hitlerista falubelijeit, a „Volksdeutschok”, hogy a nyilasok véresre verik, amiért nem lépett be a „Volksbund”-ba és a népszámláláskor, amikor a többség svábnak vallotta magát, ő magyar nemzetiségű maradt. Mindenesetre a háború utáni kitelepítést családjával együtt elkerülte. De hát ez későbbi történet. Máskülönben jól beszélt a magyar nyelvet, családja tagjai közül a legjobban.

A két korán kiszáradt tanítónéni Etus és Gizus néni (pontosan Özvegy Imreh Istvánné született Polt Etelka és nővére (a lánynak maradt Polt Gizella) mesélték, hogy idejövetelük után, az első szülői értekezlet után nem értették, miért morognak olyan fenyegetően a helybeliek. Végül egyikük megszólalt:

- Beszéljen németül, hogy mi is megértsük, különben hazamegyünk!

Etus és Gizus néni sürgősen nekiláttak elsajátítani a sváb dialektust és azóta rendben mentek a dolgok. Már ahogy mentek egy istenhátamögötti kis faluban 1935 körül. A libalegeltetés, tehénörzés fontosabb lévén, a legtöbb pad üresen várta az iskolásokat. Hiába várta a padja János bácsi kisfiát Johannt (*Józsikát!*) is akit rabul ejtettek a betűk, de neki tehenet kellett legeltetni. Mindig magával vitt egy könyvet, és mialatt a tehén legelt, ő a selymes fűben heverészve olvasott.

Igy történt ez 1933 egyik nyári napján is, amikor szokása szerint a tehén hosszú láncát bokájára tekerve elmerült egy színes képekkel tarkított könyv olvasásában. 12 éves volt. Még akkor is görcsösen szorongatta markában a könyvet, amikor a hazavágató tehén maga után húzta Johann gyerek felismerhetetlenségig szétszakadt testét. Ki tudja, mitől ijedhetett meg az egyébként szelíd Zsemle tehén. Egy bögyölytől? Kutyaugatástól? Csak a patakpartján bólogató lapulevelek tudhatják, de ki érti őket? Ma kőkereszt áll a szerencsétlenség helyén a bakonyjákói út mentén. Ugyanott,- mert jó legelő- egy másik fakószöke kisfiú ül most, fűszálat rágcsál, kutyabaja, mert ő nem szeret olvasni. János bácsinak, Kati néninek már csak egyetlen utóda maradt, Mária. Mária 12 éves, vézna, hosszúkásarcú kékszemű lenhajú leány. Pirosra égett szemei állandóan könnyeztek, ornyílásaiból állandóan csillogó cseppek készültek leszakadni. Arcsontjai lágyan, de mégis valami határozottságot kifejezve kiállottak. Érdekes módon ajkai teltek, szabályosak, egyszóval szépek voltak. Hosszú sötét parasztszoknyában, sötét blúzban járt, fejét mindig fehér kendő takarta. Koravén arccal végezte dolgát, és öregasszonyosan nyomta időnként két kezét derekára. Szülei különös szeretetet nem mutattak irányába. Talán, mert lány volt. Talán, mert bátyja halt meg, és nem ő. Vigaszt jelentett viszont számukra, hogyha Mária majd férjhez megy, a vagyon egy kézben marad.

Emlékezem, Mária egy reggel a kút mellett két kezét gyomrára szorítva görnyedt. Épp fáért indult a szederfa alá. El is indult, útközben megállott, gyermek módjára leguggolt, mintha tréfás játék résztvevője lenne. Meg is kérdeztem tőle:

- Fáj a hasad, Mária? Ez inkább a nagyritkán előforduló gyomorrontásom gyermekélményéből fakadó kérdés volt, minden tudományos töltés nélkül.

- Fáj a vesém- nyögte Mária, még jobban gyomrára szorítva kezét.

-Az nem a veséd, az a gyomrod- javítottam ki bámulatos anatómiai tájékozottsággal.

-Kati néni!, Kati néni!- szaladtam anyjához- Márinak fáj a gyomra, nagyon fáj!- Kati néni különös, inkább neheztelő szemmel nézett rám, végül ősi, kiismerhetetlen paraszti mosollyal a semmibe nézve így válaszolt:

-Ná já, majd elmúlik.

Nem múlt el. Mária ágyba feküdt, gyomrára forró fedőt rakott, és nyögött.

-Kati néni! Orvost kellene hívni- figyelmeztettem aggódva. -Ná já, válaszolta és ezzel véget vetett minden próbálkozásomnak.

János bácsi délután befogott. A befogás számomra mindig nagy eseményt jelentett, de ugyanúgy a háziaknak is. Két szép pihent ló, különös gonddal és abrakkal ellátva, fényesre csutakolva prüszkölt az istállóban, közvetlenül Emma bika mellett, ám deszkafallal elválasztva. A két ló volt János bácsi büszkesége és jólétének kézzelfogható bizonyítéka.

Péter vezette ki a Rigót, és pedig az okos szomorúszemű- én annak láttam- Reményt.

Büszke jártassággal helyeztem rá a kamrából kihozott ragyogó lószerszámot, hozzáerősítettem a kocsihoz, azaz a szekérhez, megsimogattam a fejét, megveregettem a hátát. Barátomnak tekintettem őt.

- Hová megy János bácsi? –kérdeztem, mert nem vásári nap, se egyéb út nem volt esedékes. – Doktorért, -vetette oda János bácsi.

Megnyugodva futotta Márihoz a jó hírrel.

– Édesapád doktorért ment, meglátod meggyógyulsz.

–Tudom, bólíntott megtört szemmel Mári- beteg a Citrom tehén. Arcán a megbántottság legkisebb jele sem látszott.

Az állatorvos megérkezett, Citromot meg is gyógyította, és Mári is talpra állt két nap múlva. Igaza volt Kati néninek. Elmúlt magától.

Mári gyomra csak tíz év múlva perforálódott. A pápai kórházban operálták meg. János bácsinek nem maradt hát fia, a gazdaság viszont még egy munkáskezet követelt. Így került a házba Péter, a „Hausknecht” - a háziszolga- anyátlan apátlan árvaként. Alacsonyhomlokú, kevésszavú analfabéta legényként össz szókincse az állatok durva megszólítására szorítkozott. János bácsi rossz, levetett ruháját hordta, az istálló sarkában kezdetlegesen összeácsolt deszkapriccsen aludt, napközben végezte dolgát. Elsősorban az istállónak viselte gondját, ami figyelembe véve a két lovat, Emmát a bikát, két tehenet és a kisborját, no meg a számtalan ott lézengő házinyulat, elég munka volt. Pétert sosem láttam aludni. Bármilyen korán keltem, Péter már az istállótrágyát rakta villával a nyikorgó talicskára, és hordta a szemben lévő rakás elé, amelyet szabályos, szinte mértanilag szabályos dombbá mképezett ki. lehet, hogy ez szórakoztatta őt. Friss Almot villázott az állatok alá, közben gorombán rávert a lassan mozgó tehének farára. A lovakat nem bántotta, félt János bácsitól. A jászolokba beporciózta a takarmányt, és minden alkalommal belevizelt. Kíváncsi kérdésemre annyit válaszolt, hogy az állatnak kell a só. vakarta a teheneket, csillogóra kefélte a lovak szőrét, itatáshoz vezette őket. Az esti itatás nagy eseménye volt a háznak. Elsőnek Emma, a bika (akit közben átkereszteltünk Emilnek) ivott. nehézkes léptekkel, földre szegezett szemekkel ballagott ki az istállóból és nagy nyugalommal oltotta szomját a kút melletti vályuból. Zsömle és Citrom, a két tehén szapora léptekkel, bólogató, alázatosan bólogató fejükkel nyomultak inni. Utánuk következett Rózsa, az üszőborjú. Az istállóban többnyire szoborként ült, mellső lábait maga alá húzva és barna-fehérfoltos fejét falnak fordítva bámult a semmibe.

– Rózsa nee! -szólt rá Péter itatáskor.

– Rózsa nee- kiáltott újra mikor a kisborjú meg se mozdult. Rózsa neee, az anyád mindenit-vert a farára a villa másik végével Péter. Rózsa ekkor kecsesen felemelkedett, kilépett az istállóból, beleszagolt a levegőbe és bakkecskeszerű ugrálással körbeszökkelt az udvaron. Ilyenkor Kati néni is abba hagyta a morzsolást kezeit kötényébe dörzsölve figyelte a kisborjút.

János bácsi pipáját szívva elégedetten legeltette szemét a kis állaton, csak Mári zavarásza koravén komolysággal, félve hogy Rózsa letaposza a futórózsát. Ez volt a család mindenesti párperces szórakozása. A két lónak friss vizet húzott Péter. Remény és Rigó sokáig kényeskedve szaglászta a vályút, míg végül nekiláttak inni.

Mári behajtotta a csirkéket óljukba, Kroszmuider „háj, háj” kiáltásokkal kergette a libákat is nyughelyükre, majd a kacsákat odujukba. Elcsendesedett az udvar. Sötét lett, mire vacsorázni indultak. Velük együtt evett Péter is. Ez a gesztus nekem végtelenül tetszett. Akkor nem tudtam megfogalmazni, de volt benne valami demokratikus vonás. csak felnőtt koromban tudtam meg, hogy német nyelvterületen ez a szokás. János bácsi rövid imát mondott, utána nekiláttak a vacsorának. Mélytányérba öntötték a tejet, beleaprították a savanykás, vastag kenyérszeletet, apróra tépdesve. Egyenletes nyugalommal kezdtek enni. Más alkalommal savanyútej- Saueremili- került az asztalra, hozzá hajában főtt krumplit borítottak az asztalt borító bádóg közepére. Több alkalommal uborka is került a vacsora mellé. Néha én is besurrantam hozzájuk, és velük ettem az omlós jóillatú krumplit. Vacsora közben János bácsi egyszer-egyszer felemelkedve a padról hatalmasat szellentett, utána ezt a műveletet hangosan mondott „egészségünkre” szóval legalizálta. A vacsora befejezése után terjedelmeset böföntett, orrát két ujj segítségével a földpadlóra ürítette, Mári pedig szaladt az esti pipáért. János bácsi pöfékelése közben beszélni kezdett. Kérdezősködött a budapesti élet felől, válaszaimat bujkáló mosollyal nyugtázta, amiből cseppnyi tapintatos gúnyt is kiéreztem. Tulajdonképp lenézte és megvetette a várost, ezt pár napos budapesti élményével magyarázta, amikor tizennégyben frontra utaztában a fővárosban tartózkodott. Kati néni és Mári hallgatták szavait, mint egy kinyilatkoztatást.

Végül felkelt az asztaltól és „gemá schláfen” szóval nagyot nyujtózva kiment az udvarba hogy ott egy hosszút vizeljen. Nem akartam tudni róla hogy ruhástól, legalább is nappal hordott alsóneműjükben fekszenek e le, ezért gyorsan kisurrantam szobájukból. Általában szükségleteiket magától értetődő természetességgel végezték,akkor és ott, ahol és amikor épp kellett. Emlékszem, Kati néni egy alkalommal szakajtó krumplijával karján a konyha felé tartott, hűséges kísérőként követtem és élményeimet meséltem neki. Kati néni fiáról mesélt, aki szeretett olvasni és az az átkozott betű lett a veszte, mert ha olvasás helyett figyel. akkor most is élne és segíthetne a gazdaságban. Közben a trágyadomb mellé értünk. Kati néni váratlanul leguggolt, a beszédet sem hagyta abba. Egy pillanatig az a furcsa gondolatom támadt, hogy talán cipőfűzőjét igazgatja. de nem. Amúgy is mezítláb volt. Szoknyája alól vékony erecske csordogált elő, majd nehézkesen feltápáskodva folytatta útját.

Kecsesen görbülő kis körtefa borult a rozzant deszkabódé fölé. A nyikorgó ajtónak sem zárja, sem madzagja nem lévén, résnyire mindig nyitva állott. Az ülökedszka alatt lejtő mély gödör felett csillogó zöld legyek rótták végnélküli körjeiket, néha egy betévedt méhecske zümmögése hallatszott, a gödör szaga a mellette lévő kis virágoskert violailatával birkózott,

a deszka résein be-bekíváncsiskodó napsugár fénycsíkjaiban apró rovarkák lebegtek. A falakat régi Tolnai Világkép és egyéb újságillusztrációk díszítették. Nos, én inkább az erdőbe jártam, bármily idillikus hangulatot is varázsolt a kis fülke. Már néhány nap múlva teljesen elfelejtettem Csikágót, a Városligetet, Budapestet. A falu primitívnek látszó egyhangúsága a legnagyobb változatosságot nyújtotta számomra. De csak számomra, mert bátyám és Palkó nem érdeklődtek semmi iránt.

Már érkezésem másnapján barátokat szereztem. A leányok eleinte csak leskelődtek, el-elszaladtak, vihorásztak és távolról mutogattak rám. A fiúk tátott szájjal, leplezetlen kíváncsisággal bámészkodtak be az udvarba, a léckerítésre kapaszkodva. Viselkedésemben sok értelmetlenséget találtak. Cselekedeteim ökonómiáját próbálták megfejteni ösztönös paraszti praktikummal, de hiába, hiszen számukra cselekedeteim nagy részében nem volt semmi ésszerűség, haszon, hanem csak az ismerkedés „értéktelen” öröme. Mert ugyan ki látott már kutyát két lábra állítva táncoltatni? Minek kell a figyelmetlenül elbámészkodó csirkét felkapva simogatni? Mi érdekes lehet egy közönséges trágyahordó talicskán? Vendel nem bámészkodott, nyugodt magabiztossággal lépett az udvarba. Kiderült később, hogy Mári és Kleinhans Vendel unokatestvérek.

-Fogtál-e már kígyót?-tette föl a kérdést.

-Egyszer láttam, de nem fogtam.

- Én igen. Olyan hosszú volt, mint a karom, sárga foltja volt és hosszú nyelve. De én nem félek tőle. Rálépek és összetaposom a fejét.

- Miért taposod össze a fejét?

-Hogy ne legyen.

Minden átmenet nélkül faggatni kezdett.

- Budapestben minden utcában megy a villamos? Miért van ott olyan sok bolt? Látod, itt csak a Drexler kocsmája és boltja van, meg a Straub vendéglő. Nem is kell több. Láttál e már sok mozit? Én még nem láttam- tette hozzá minden szomorúság nélkül. Amit tudtam, elmondtam. Azt, hogy emeletes házban lakok, és nem csak lépcsőn, hanem liften is fel lehet menni az emeletekre, és ha megnyomom a gombot, ott áll meg, ahol akarom. És nem esik le. Nem értett e miért megy villamos a föld alatt is, és hiába magyaráztam a Várba közlekedő siklót. Vendel csodálkozó hitetlenkedéssel ingatta fejét. Kicsattanó piros arcát durvaszálú, csapzott vörös haj fedte, ajkai dacosan duzzadtak, sűrű vörös szemöldöke alatt tágranyílt kék szeme egy sváb kamaszfiú ártatlanságával próbálta megfejteni Budapestet. Élete tizennégy esztendeje alatt csak Pápán járt néhányszor. Amikor Vendel kifogyott a kérdésekből, könnyökével bizalmasan meglökte oldalamat, kigombolva nadrágját büszkén mutatta lángvörös szőrösödő hasaalját. Látva hogy én még csupasz vagyok, megvigasztalt.

- Majd megnő, az a fő. Váratlanul kijelentette, hogy ha felnő, feleségül fogja venni Márit.

- De hiszen unokatestvérek vagytok! -kiáltottam fel csodálkozva.

-Hát aztán! Szüleim is unokatestvérek, mégsem lett belőle baj.

-Tudod, a szülők döntöttek így, mert akkor egybe kerül a föld.

Nem tudtam. Nem értettem.

Este, mikor Mária szűrte a tejet, elmondtam, mit tudtam meg Vendeltől. Mária a számra ütött és felnőttesen felnevetett.

–Hát neked van e már jövendőbelid?- kérdezte mohó kíváncsisággal. Fejemet ráztam.

-Biztosan valami szép, cifra pesti kisasszony, csak nem mondd meg.

Titokzatos arccal hozzámhajolva fülembé súgta:

- Tetszel ám Vendel húgának, a kis Márinak!

- Nem is ismerem, nem is láttam. De ő már látott téged. Tréfásan megfenyegetett.

– Hány éves a kis Mária?

– Nem tudom. Tőlem fiatalabb. Talán tíz vagy tizenegy.

–Hiszen akkor még kis taknyos,- nevettem, de nevetésemben egy kis zavar is keveredett.

Véletlenül, vagy programszerűen nemsokára beállított egy pufókképű, koszorúba font vöröshajú, pirosarcú, érdekesen rekedteshangú leány, - kis Mária.

–Te mit csinálsz itt?- kérdeztem magabiztosan.

–Ami Jól esik, vágott vissza nevetve, majd hozzátette:

- Elmehetnénk a kocsmá elé.

–Menjünk.

A Straub féle kocsmá a porosan kanyargó földes utca egyik emelkedőjén hivalkodott. Három kopott lépcső vezetett az egyszárú bejárati ajtóhoz, amely kitámasztva ontotta a füstöt, borszagot, izzadságszagot a három sötétbarna asztallal, padokkal és közepén egy kármentővel. Az asztalokon kis vastagfalú poharak, bennük savanykás bor. Egy-két korsó sör emelkedett ki közülük. Sánta Hanzsi harmonikájából polka csendült, ingujjra vetkőzött férfiak, legények ropták a táncot felhevült asszonyaikkal, jövendőbelijükkel. Az egyik asztalnál idős középkorú férfiak pipáztak, közöttük ült János bácsi is, mint a tehetős gazdák között is az első.

Beszélgettek, de semmit sem lehetett érteni a sváb dialektusukból. Mi gyerekek az utcán álltunk, be-belesve az ajtón. Néha egy férfi vagy legény kilépett, valamelyikünket pohárka borral vagy korty sörrel kínált. Nekem János bácsi adott sört, ez növelte tekintélyemet a többi gyermek előtt. Vendelt nem láttam. Ahhoz már idős volt, hogy az ajtó előtt ólálkodjon, másrészt tudta, hogy ha belép a terembe, menten kipofozták volna a legények. Ott ácsorogtak a nagyleányok is. Néha kijött egy legény, megfogta a kiválasztott leány kezét, és táncba vitte. Kis Máriával együtt ballagtunk haza. Útközben megfogtuk egymás kezét. A házuk előtt belecsípett tenyerembe, és kárörvendő nevetéssel beszaladt az udvarukba.

Másnap Vendel komoly arccal szólt hozzám.

–Ide hallgass! Ne bántsál ám az én hugomat nem vagy te idevalósi, meg úgyis elmész, csak hírbe hoznád. Mit tudtam én, hogy a kocsmá elöl csak úgy akárki nem kiérhet haza egy leányt, mégha olyan fiatal is, mint mi vagyunk.

Azt mindenestre megtudtam, hogy Mária odahaza eldicsekedett. Amikor legközelebb beállított hozzánk, rá sem néztem. Ő azonban addig forgolódott körülöttem, míg egymásba nem botlottunk.

- Árulkodtál!-rivalltam rá.

-Szarok rád! –volt a tömör válasz.

-Én is szarok rád! –adtam vissza a kölcsönt. Azután nagyot neveltünk. Többé nem csipkedtük egymást, de egymásba fűrődő szemünk azonos titokról árulkodott. Olyan titokról, amely még előttünk is titok volt.

Dolgozom

Alig két napja voltunk csak Németbányán, és már ellenállhatatlan vágyat éreztem, hogy segíthessek, csinálhassak valami hasznosat a ház körül. Akár milyen fiatal voltam, és a falusi élet legkisebb tapasztalatával sem rendelkeztem, megláttam, hogy ebben a házban mindenki keményen dolgozik virradattól sötét estig. Egyik reggel addig könyörögtem Márinak, míg nagykegyesen megengedte, hogy megetessem a csirkéket. Javában szórtam eléjük a búzát, amikor Kroszmuider sivalkodva szaladt hozzám, kitépte kezemből a szakajtót és rekedt, sipákoló hangon próbálta magyarázni, hogy elpocsékolom az egész búzát. Nosza, ezután a trágyát akartam kihordani az istállóból, amit viszont Péter nem engedett. Büszkeségét sérthette volna tán, ha fontos munkáját netán egy pesti kölyök is el tudná látni.. Láttam, hogy Kati néni a disznók etetéséhez készül. Szolgálatkész gyorsasággal hoztam egy nagy tököt, és ahogyan megfigyeltem tőle, fejszével kettéhasítottam. Kati néni fejét csóválva magyarázta:

-Nem szabad! Ez van „Kürbis zum Essen”, vagyis én az ember étkezési töktermését pocsékoltam el a disznóknak. János bácsi megszánt:

-Ha segíteni akarsz, jöhetsz lucernát forgatni.

Már hogyne jöttem volna. Rohantam, bár fogalmam se volt arról, hogy mi az a lucernaforgatás.

Kitoltuk a szekeret a pajtából.

– Hozzad a járomot, -utasított János bácsi.

–Hol van? –Hol? Hol? Hát a kamrában. De már hozod is! Türelmetlenségéből arra következtettem, hogy munkánk komoly, segítségem pedig értékes lesz.

Péter az öreg lekonyuló töröttszarvú tehenet vezette ki az istállóból, a pirostarka Citromot és oldottam el, majd engedelmes fejét behúztam a járomba.

–Igy ni!- vette szemügyre János bácsi az útrakész járművet.

- Hát a másik villa hol van?

Péter rosszindulatú nevetéssel felhajtott egy trágyával teleragadt vasvillát a szekérre.

–Na ülj fel!- szólt János bácsi.

Ügyetlenül felkapaszkodva lehuppantam a keskeny bakot helyettesítő deszkára, amely már indulás előtt ide –oda csúszkált.

János bácsi a két tehén elé állott, ostorával gyengén, majdhogynem gyengéden meglegyintette közömbös fejüket és csak ennyit mondott:

Zsemle nee! Citrom nee! -ezzel megindultak a nagykapu felé. A két tehén bólogató fejjel, -mintha állandóan helyeselnének valamit- lépegetett János bácsi után, a hirtelen megrántott szekér széthullott farakás hangját utánozva fájaldalmashangú keréknyikorgással kiimbolygott az utcára.

A falu szélén aprócska domboldalba vágott földútra, a „mélyútra” kanyarodtunk. Most már János bácsi is felkapaszkodva mellém ült, és elégedetten nézve maga elé Szívni kezdte üres pipáját. Az idegbajosán rázkódó szekér mozdulatait fejem átvette, kirázva belőle minden gondolatot..

Átmenet nélkül tűnt el kétoldalt a természetemelte töltés, mint egy széthúzódo függöny, hirtelen kitárult a végtelennek tűnő rét teljes nyári pompájában.

Az út mentén pipacsok és búzavirág hajladoztak a szélben. Távol egy héjja körözött, vijjogó hangot adva. csengett bongott a levegő a rét ezernyi hangszerétől. legyek dongtak, méhek zümmögtek, madarak énekeltek, a szél pedig száz csodás illatot kavart. Zsemle és Citrom egykedvűen csapkodták farkukkal a kíméletlen bögyöket majd hátukat meggörbítve szinte egyszerre vizelni kezdtek, majd befejezésül kiürítették beleiket, közben érdes nyelvükkel megragadva egy-egy eléjük kerülő ehető cserje zöldellő ágát. Ilyenkor János bácsi szeliden figyelmeztette őket.

–Ne!- és ostorával óvatosan, de hajszálnyi pontossággal csapta le a dongót a tehén faráról. A zöld különféle színeiben játszó keskeny táblák között üdezöld szőnyeg szélén János bácsi leugrott a szekérről. A teheneket kifogta a rúdból, a járomot fejükön hagyva, majd pár méterrel odább vezette őket, ahol azonnal nyugodt egykedvűséggel legelni kezdtek.

A lucerna egy része hosszú, lekaszált sorban hevert. Ezt kellett villával forgatnom, hogy mindkét oldala kiszáradjon..

–Ez itt a te sorod!

Tetszett a játék. A száradó lucerna csodálatosan izgató, egyben álmosító illata lengett körül. Lában előtt apró madár lépegetett, piros, barna és fekete bogarak futkároztak, gyík surrant, színpompás pillangó reppent fel.

Mire körülnéztem, János bácsi már jócskán elhagyott. Kalap, bakancs, bársonynadrág, kékcsíkos ing, kötény és kalap volt az öltözete, szájában a pipa. Szemetgyönyörködtető ritmusban, könnyedén, szinte élvezettel dolgozott. A nap izzó tányérja ontotta tűzmelegét. Ledobtam ingemet és nekikezdtam a forgatásnak. Szinte percek alatt verejtékben úsztam. Kövér izzadságcseppek gyöngyöztek le nyakamból a derekam felé. Bőrömre lucernapor tapadt, kiizzadt hátamat már megcsípte az első bögyöly, szemeim könnyben égtek. Gyors, darabos kapkodó mozdulatokkal igyekeztem János bácsi után.

–Ne kapkodj gyerek!- figyelmeztetett János bácsi.

Megállt. Baljával a villa nyelére támaszkodott, jobbával végigsimított homlokán.

-Látod azt az erdőt a rét végén? Hát ott lakott a Savanyú Jóska a betyár. Rejteke is van a földbe ásva.

Megszomjaztam. Tudtam jól, víz se közel, se távol. Számat kitátottam, hogy a gyenge fuvallat hűsítse kiszáradt nyelvemet. Összeszorított fogakkal megpróbáltam nem gondolni sem a hőségre, sem a szomjúságra. Konokul magam elé nézve dolgoztam tovább. Ez már nem volt játék. Ez paraszti munka volt a javából, amit most már nem illik és nem is szabad abbahagynom.

-Nem jó lesz ez így te gyerek! Ne csak a tetejét forgasd, így az alja megrohad.

Percek vagy évek teltek el, nem tudom.

-Elég lesz. Dobjunk fel pár villával a szekérrre.

A teheneket én vezettem vissza, én fogtam őket a rúd elé. János bácsi felült, ezzel átadva nekem egy újabb, felelősségteljes munkát.

-Ne Zsömle! Ne Citrom! - szóltam rájuk és elindultam előttük hazafelé.

A falu elején két asszony haladt vállukon fagereblyével. János bácsi odaszólt nekik valamit, ők nevetve kiáltottak vissza. Nem értettem szavukat, de éreztem, hogy rólam folyik a diskurzus. Csak hülyén vigyorogva hallgattam a rövid párbeszédet.

Otthon azonnal leugorva a szekérről nekiindultam a kút felé, hogy vizet húzzak magamnak.

-Hát a tehenek?-reccsent rám János bácsi.

Elrestelltem magam, kifogtam Citromot, bekötöttem a jászol karikájához. A szelíd állat azonnal kérődzni kezdett. János bácsi Zsemlet kötötte be. Zsömle öreg tehen, legalább 9 éves. Minden évben szép, egészséges borjút ellett. Nagyon sok tejet adott, meg is volt a becsülete. A tehenek helyükön álltak, János bácsi rámszólt:

-Csukd be a nagykaput!

Ezzel is elkészültem.

János bácsi hamiskás mosollyal megkérdezte:

-Eljössz máskor is?

-Hát!-vágtam rá dacosan, de végeredményben őszintén, mert a fáradtságomnál is nagyobb volt a jól végzett munka utáni büszkeségem. Most már ihattam vizet.

A Laposokban

Délután vad zápor söpört végig a falu fölött. érdeklődve bámultam a ritkásan hulló óriási esőcseppeket, melyek eleinte nagy port verve fúródtak az udvar kiszáradt földjébe. Hirtelen jött az égi áldás. Mire a szürke, alacsonyan szálló felhő előúszott az erdőborította csúcs mögül, átmenet nélkül kezdett zuhogni az eső. Feltámadt a szél, megszólaltatva az erdő nagyzenekarát. A tehetetlenül hajladozó lombkoronák eleinte csak sziszegtek, óriás kórusukban suttoztak, amitől vérszemet kapva fortisszimóra váltott a szél. A fojtott hangokat zúgás, jajveszékelés váltotta fel. Az istállóból tehenbögés, lódobogás zaja szűrődött ki, a ház előtt álló vén diófa lombja bölcs egykedvűséggel zúgott, a kút kiakasztott bádogvödre ütemesen csapódott a korhadt deszkához, a konyha nyitott kéményén gúnyosa be-befütyült a vihar.

És akkor megdörrent az ég, amit hatalmas villámcsikázás követett. Mári keresztet vetett. Kati néni aggodalmas arccal lesett az ólak felé, János bácsi pipával a szájában egykedvűen megszólalt: -Jó ez a kis eső.

Az utcáról beszivárogyva el-elakadó kis vízerecske keresett tétován utat az udvar kemény földjének repedésében, majd egy hatalmas felhőszakadás patakka duzzasztva sodorta magával az ágakat, az udvar minden szennyét a hátsó kiskapu alatt az erdő felé.

Az egész nem tartott negyedóránál tovább. csakhamar kisütött a nap. Az addig óvatosan megbúvó baromfik kényes kíváncsian lépegetve csemegéztek a földből előbukkanó kincsekből, bogarakból, gilisztákból, a levegőben súlyos szagok és illatok gőzölögtek, a háziak lábára faklumpa került. A megszokott élet máris ment tovább.

Este Vendel bekiáltott a kerítésen.

- Holnap megyek a Laposokba gombászni. Eljössz?

Habozás nélkül igent mondtam.

– Hánykor indulunk?

–Jókor. majd beszólok.

Mári is készült. Este nem jött álom a szememre. Laposok. Gombászás. Alig vártam, hogy eljőjön a reggel. Hatkor a ház előtt állott Vendel és pufókarcú kishuga, Mári. Kezükben két-két házilag fonott hatalmas sustyakosár. Futva jött elő Mári is. Kezében három kosarat lóbált. Az egyiket kezembe nyomta.

–Te csak egyet kapsz, mert ügyetlen vagy.

A két leány ezeken nagyokat vihogott.

Vendel öregesen vállamra tette a kezét.

–Elég lesz neked egy is. Örülj, ha majd megtöltöd.

Kosarunkban egy-egy nagy szelet házikenyérrrel végigballagtunk a falu utcáján, amely most nem porzott. Ismerős házak, kerítések ugató kutyák maradtak el. A kapuban álló férfiakat „Gelobt sei Jesus Christus” szavakkal köszöntöttük, amire a német ”Mindörökké” volt a válasz. A nőknek csak biccentettünk. A fiataloknak hangos, vidám „Grüss Gott” köszöntés járt, megtoldva néhány tréfás, magyar káromkodással kevert szóval. Elhaladtunk a falu szélére csúszott központ, az iskola, kocsmabolt és tanítói lak előtt. A falu egyetlen utcája itt nagyképűen kétfelé ágazott. Az egyik ága néhány düledező viskóból állott, itt lakott néhány nagyon szegény család, majd keskeny földútként kanyargott a semmibe. A másik, amelyen mi haladtunk, keresztezte a Bittvát, amely itt laposra tágulva csörgedezett kis és nagy kavicsok között. A patak túloldalán alig 30 méternyire már körülölelte kétoldalt a bükkrengeteg. A jó kis gyaloglás után kőházat láttam. A bükkal borított hegyek amfiteátrumszerűen ölelték körül a rétté szélesedett tájat, szélén az erdészlakot és annak melléképületeit. A Bittva, mint hűséges kiskutya loholt mellettünk. Az erdészház mohától megzöldült palateteje, szürke kövei szinte beleolvadtak a tájba.

Szélespofájú hatalmas juhászkutya komor szemekkel figyelte lépteinket.

–Nem harap?- kérdeztem aggodalommal.

–Nem- volt Vendel tömör válasza. Már többször vágtam fát az erdész úrnak. Szuszi ismer engem.

–A ti kutyátok neve is Szuszi- csodálkoztam rá Mária.

–Itt minden kutyát Szuszinak hívnak-volt a válasz.

Kényelem, fantáziahiány, praktikus, -ki tudja.

–Susszer! Susszer!- kiáltott rá Vendel. A kutya nem csóválta meg farkát, egy mozdulattal sem árulta el, hogy érdekeli őt. Gőgösen hátrafordulva leheverészett.

Kíváncsian vártam a Laposokat. Restelltem megkérdezni, mi az? Síkság? Rét? Vagy valami más? A tisztást elhagyva, a falként emelkedő hegyoldalak között mellénk kényszerült újra a Bittva. Kíváncsi locsogással sietett velünk ellenkező irányban a falu felé. jelenlétünkről kakukkhang árulkodott. Néha ragadozómadár vijjogott, erdőszéli madarak csiviteltek látszólag gondtalanul. Az út szeszélyes kanyarjaival csak a közvetlen közelünkbe lévő tájat engedte látni. Végül győzött a kíváncsiságom.

–Hol vannak a laposok?- löktem meg Vendel könyökét. –Hol? Hát itt van az egész.

–Akkor miért hívják Laposoknak?

–Még azt sem tudod? Hát azért, hát azért, mert úgy hívják.

Újabb kanyar után ritkuló lombok között cseréptetőt véltem látni.

–Majd a kastély után lefordulunk. –tájékoztató

Vendel.

A hegyek újból szétnyíltak: Szemet gyönyörködtető tarka réten előttünk állott a „Kastély”

Előtte jó félholdnyi kifliformára görbült tóval.

Vendel halkra fogta

szavát.

–Ez a pesti úré.

–Az ám! - bólogatott sokatsejtetően Mária. – A tó, a kastély, minden, amit itt látsz, az mind az övé.

–A csónak is?- kérdeztem tágranyitott szemmel és szájjal.

–Hát persze. A csónak is. Meg minden.

–A kastélyban sok szép bútor, szőnyeg és lámpa van. Meg arany, meg díszek, nagy képek. És sok ajtó, meg ablak. meg egy olyan szoba, ahová csak mosakodni járnak - bizonygatta Mária. –

–Meg szarni, -toldotta meg Vendel. Benn a házban, tette hozzá kuncogva.

–Honnan tudod?-csaptam le Vendelre.

–Hát onnan, hogy anyám egyszer takarított a kastélyban.

–Meg telefon is van, amibe beszélni lehet akár Pápaig is. - bár látszott, hogy ezt Vendel maga sem hiszi el.

–Megfürdünk?- kérdeztem Vendelt.

– Én nem! Én ugyan nem!- Látszott, hogy fél a nagy víztől.

–Majd kijön a pesti úr és söréttel a seggedbe lő - borzongott meg előre Mária.

- Nem jön az csak úgy. - szólalt meg a kis Mária. Előtte mindig szól az erdész, hogy takarítson ki édesanyám.

Több se kellett. Belegázoltam a vízbe.

–Vigyázz te!- sikította Mária. Nagyon mély a víz. Nincs is fenéke. Belefulladsz.

Nekem ugyan beszélhettek. Vidám prüszköléssel úszva vettem birtokba ezt a váratlanul élémkerülő strandot, egyedül csak én. Vízét a fáradhatatlan és kimeríthetetlen Bittva szállította. Félig szárazan félig nyirkosan kanyarodtam le a kis társasággal egy alig látható ösvényen. Amit távolról erdőnek véltem, az csupa törpefa volt és bozót, de olyan sűrű dzsungelt képezve, hogy kezünkkel kellett az ágakat széthajtani, hogy előrejussunk. Kifeszülő óriási pókhálók szakadtak arcunkra, kezünkre. Közelünkben megzörrentek az ágak és sietős csörtetés hallatszott.

Mári ijedten és ijesztve tette szájára kezét.

–Vaddisznó!- Majd felöklelnek, ha nem vigyázol! Ez nekem szólt.

Kis Mária diadalmasan futott az első gombához. Gyermekefejnyi, csokoládékalapú hatalmas vargánya kínálta magát. Mária fogta a kést, lemetszette a földes szárvéget, és szatyrába helyezte. Most már némán dolgoztuk valamennyien. Egymás után bukkantak elénk a nagyobb-nál nagyobb gombák. Az egyiket Vendel kivette a kezemből. – Dobj el! Ez már megrohadt. És valóban, ahogy földreejtette, porszerűen szétesett. Minden darabot megvizsgáltunk. csak a fiatal és hibátlan példányokat raktuk el. Amelyik vén, vagy kukacos volt, elhajítottuk. Itt hetek óta nem járt senki. Észrevétlenül emelkedett a terep. Nyiladékhöz értünk, amely mint széles, tarka szalag húzódott szelíd emelkedőkkel a még nem látható csúcs felé. Csodálatos rikító-sárga káposztalepkék, nappali pávaszemek, admirális lepkék és hatalmas fecskefarkú pillangók kergetőztek. Tücsök ciripelt, újra felcsendült az énekes madarak kórusa, gyíkok cikáztak a kövek között, illatos réti virágok szirmait cibálta a szél. Felértünk. Korhadt magasfigyelő csorba létráján kapaszkodtunk fel. A tetőn elámultam. Köröskörül hullámozó csúcsok, messze kitarulkozó táj, de ház, emberi jelenlét nyoma sehol. Körbetekintettem. Mögöttem párában úszva a Somló hegy vulkáni kúpja magasodott. Ellenkező irányban távol, két egymás mellett álló tornyot, tetején magasított kupolával célzott meg szemem.

-Mi az? –böktem meg Vendelt.

– Hát az a pápai nagytemplom. Már kétszer voltam benne. Olyan nagy templom nincs is több, mint a pápai. Sokkal nagyobb, mint a bakonyjákói. De olyan nagyváros sincs több, tette hozzá. Nagyobb, mint az a Pest.

Vitatkozni kezdtem vele, de ő leintett. –Ezt te nem tudod, még nem voltál Pápán.

Igaza van. Győzött, mint mindig.

Vendeltől azt az igazságot is megtanultam, hogy ha valaki nagyon határozottan és nagyon erőlyesen állít valamit, akkor mindig igaza van.

- Most pedig lemegyünk enni. - rendelkezett újra határozottan Vendel. A nyiladék túloldalán ereszkedtünk le. Ritkult a bozót, magasodtak a fák. Újra igazi erdőbe értünk. Vendel közben mutogatta nekem a különféle gombákat.
- Ez a csiperke- mutatott egy mézsárga felfelé szélesedő, alacsony gombacsoportra. - Ebből készül a jó pörkölt- simogatta vágyódva hasát.
- Taposd el! Mérges! - sikoltotta Mária. Élénkpiroskalapú, pettyes gombára mutatott.
- Ha megeszed, meghalsz.
- Az erdőt széleskalapú, hófehér húsú gombák borították.
- Szarvasgomba- legyintett Vendel. Nem mérges, csak keserű.
- Kis Mária ujjongva szaladt előre. -Tejgomba! Tejgomba!- kiáltozta boldogan.
- Látod? Ha megtöröm kalapját, kifolyik belőle a tej. Akkor finom, ha megsütjük a plattnin. Bársonyos barna kalappal álcázott néhány közepes tejgombát szedett le sietősen kis Mária. Vendel megismertetett a galambica gomba különböző színárnyalataival.
- Erre vigyázz!- mutatott a gyilkos galócára. megmutatta ismertetőjeleit.
- És a többiek?- kérdeztem Vendelt, mert még számtalan színű, nagyságú és formájú gomba kínálta magát. Vendel vállát vonogatta.
- Azokat nem ismerem, hagyd azokat a fenébe. Van jó éppen elég.
- Tisztásra értünk. Inkább rét volt, mint tisztás. Teletömtük magunkat erdei szamóccal, megettük a kenyeret, és elmúlt dél, bár harangszót sehonnan sem hallottunk.. Szaladgáltunk, kergetőztünk, játszottunk.. Néhol alig látható szekérnyomokat fedeztem fel. A két Mária virágkoszorút font és rakott egymás fejére. Vendel és én nem sokat beszéltünk, de éreztük, hogy igaz barátokká lettünk. Egyszerre Mária felsikított.
- Jesszász Márijá, mindjárt este lesz! Ha nem érek haza etetésre, nagyon kikapok.
- Azonnal elindultunk hazafelé. Vendel magabiztosan vezetett. A leányok ugrándozva, dúdolva, kiáltozva szökdécseltek mellettünk. Jó tíz perc gyaloglás után Vendel megállt.
- Eltévedtél?- kérdeztem, csakhogy mondjak valamit.
- Vendel lehajtotta a fejét. A két Mária szinte gombnyomásra azonnal sírni kezdett. Most én vettem át az irányítást.
- Ide figyeljete, elmegyünk az első szekérútig, és azon haladunk majd állandóan. Valahová csak vezet.
- Meghalok, ha besötétedik,- visított Mária.
- Csend, mert rádverek!- mordult rá Vendel, kicsit mérgesen, kicsit féltősen, kicsit szégyenkezve.
- Negyedóra múlva szekérnyomot találtunk. Inkább futva, mint sietve megindultunk rajta. Vendel és a leányok szótlanul haladtak mögöttem, mert a vezetést most már én vettem át. Nekem volt a legnagyobb hangom, tehát nekem volt igazam. Titokban

örültem a kalandnak, félelmet nem éreztem, tudtam, hogy tervem jó. Másfélórás gyaloglás után- a leányok szeme vörös lett a sírástól, - előbukkantunk a falu szélén, csak most az útelágazás másik száránál.

-69- /21

Etetésre hazaértünk. zsákmányunkat óvatosan kiszedtük a szatyrokból és a gombákat felszeletelve azonnal deszkalapra helyeztük. A többit, a szárítást majd elvégzi a padlás melege. Télire lesz szárított gombánk elég. Bátyámnak hirtelen megfájdult a foga. A legközelebbi orvos Városlődön lakott, Németbányától ? kilométerre, és egy hatalmas hegycsúcs mögött. Mivel már minden erdei utat ismertem, én kísértem el Anyámat és bátyámat Farkasgyepűre a buszmegállóhoz, amely ebéd után indult. Anyám kérte, hogy valaki jöjjön majd elénk ugyanide este 10 órára, amikor a busz visszaérkezik. Eljött az este és kiderült, senki se szeretne a sötét erdőbe merészkedni. Mit tehettem, kértem egy viharlámpát, és egyedül vágtam az útnak, miután Mári mindenféle szörnyűséggel előre megijesztett rémekről, vadállatokról, rablókról mesélve. A viharlámpa annyira kormos volt, hogy szinte alig adott fényt. Elindultam. Amikor a patak túloldalán rátaláltam a keskenyen felfelé kanyargós gyalogösvényre, megnyugodtam. Még a hold sem látszott, bár a sűrű bükklobozot amúgy sem engedett volna át semmi fényt, így az ösvény kitaposott kemény talajára voltam elsősorban utalva. csakhamar valami hatalmas, sötétben mozgó állat került elé. Ráadásul lábait mozgatta. Tudtam, hogy ilyen nincs, de mégis láttam. Persze hogy féltem. Egyenesen nekimenve vettem észre megkönnyebbülten hogy egy bokor hajladozik a sötétben. Füttyörészni kezdtem. Abba hagytam, mert valahogyan jobban érzékeltette magányomat. Végre felértem a hegytetőre és nemsokára megláttam Farkasgyepű első utcai lámpáját, pontosan a buszmegálló felett. Farkasgyepűnek már volt villanyvilágítása, hiszen a Veszprém-Pápa közötti útvonal mentén feküdt. Pontosan 10 órára megérkezett a busz, bátyám foga nélkül. Anyám először meglepődött, majd nagyon megdicsért, látva hogy egyedül vágtam át a sűrű erdőn. Dicsérete mindennél többet ért. A következő évben engem ért baleset. A sűrűn ültetett takarmány kukoricának fiatal szára szecskevágón összeaprítva kedvenc takarmánya volt a tehéneknek. Esténként történt a szecska készítése a hátsó pajtában. Csakhamar átvállaltam a feladatot, és azt minden este pontosan elvégeztem. A szecskevágó kukoricaszár a kézzel hajtott két elég nagy félgörbe, beretvaéles késhez egy idő után odaragadt. Leszedésének megvolt a biztonságos módja. Én újítottam. Egyszerűen benyúltam és a késekről leszedtem az odaragadt szecsát. Nem vettem észre egy este, hogy a szomszédék 4 éves kislánya besurrant a pajtába, és amikor én épp benyúltam a kések közé, elkezdte csavarni a könnyen mozduló hajtókereket. Szempillantás alatt forróságot éreztem kezemen. Ma sem értem, hogyan támadt az a mentőötletem, hogy nem rántottam ki a kezemet, mert akkor leszakítottam volna ujjaimat. helyette félfordulattal visszatekertem a hajtókereket és így könnyen kihúztam jobb kezemet, amelynek mutatójára bizony félig-meddig lógott lefelé és természetesen szaporán folyt belőle a vér. Jobban aggódtam attól, hogy anyám megijed, ezért kezemet hátrátéve a másik kezemmel megszorítva állítottam be a szobába.

– Kicsit megvágta az ujjam- igyekeztem közömbös hangon szólni. Sikerült.

–Mutasd Pityukám, már megint mi történt? Anyám elővette a jódosüveget.

Ám, amikor előhúztam ujjamat, amelyből túlzás nélkül dőlt a vér, anyám leejtette a jódosüveget. A következő pillanatban tette a dolgát. Először a felsőkaromat szorította el valami ruhával, így a vérzés máris elállt. Utána bekötötte ujjamat és sürgősen lovaskocsi után nézett, hogy bevigyen Városlódre. Ez kemény dolog volt, mert akkor érkezett haza a legtöbb gazda-így János bácsi is a pápai vásárból, és a lovaknak a kétszer 22 kilométere fárasztó út után pihenni kellett. Végre sikerült egy fogatot szerezni. Késő este indultunk, és úgy 11 óra tájban érkeztünk Kronfeld doktorhoz Városlódre. Székbe ültetett a rendelőjében. Egy forgatható ülésű, súlyos vasszékbe, amelynek fejtámlája állítható volt, pontosan olyan, amit én „halásztam” ki 1958-ban a Rókus kórház pincéjéből, és amely 24 éven át türelmesen szolgálta a betegeket kötözés, netán foghúzás alkalmából. Bizony a mutatóujjam lógott a levegőben. Érzéstelenítés akkoriban tán nem dívott falun, így csak úgy „natur” helyezett három kapsot- vagy talán négyet- az ujjamba. Pontosan nem is tudom, mert a fájdalomtól- bár egy hangot sem adtam ki- az ájulás széléhez kerültem. Fejem kissé előre bicsaklott. Kronfeld doktor végigmérve, hogy kik vagyunk, egy pohárka konyakkal kínált, amit én, miközben már magamhoz is tértem, -nem iszok szeszes italt jelszóval- határozottan visszautasítottam. Így azután az 1936.-os németbányai nyaralásomnak két hetét felkötött karral, bekötött kézzel kellett eltölteni. És ez volt számomra a legnagyobb megpróbáltatás. Egyébként minden „érdekes” játék kitalálásában hallatlanul leleményes voltam. A nagypajta keresztben fekvő gerendájára vasláncokat dobtam át, alul összekapcsoltam, és két ilyen lánc közé deszkát helyezve készen is volt a hajóhinta. Egész gyerekhad ült rajta, amíg Kroszmuider meg nem látva, Márit hajánál fogva cibálta le, mi többiek legurultunk róla. Az öregasszony megfenyegetett minket, jelezve hogy le fog szakadni a gerenda, ami persze nem volt igaz, csak az idős hölgynek nem volt humorérzéke.

Összeismerkedtem Fromwald erdőszel. Egy alkalommal elkísértem útjára, és az iharkúti erdőben váratlanul megállt. Lombokkal fedett deszkafedlapot emelt fel, és alatta egy bűvőhely nyílt meg. Létra vezetett le, úgy három méter mélyre. Egy durván összeácsolt priccs, egy nyers asztal és egy pad volt minden berendezése. Az oldalfalakat biztosító gömbfákon vésetek, sajnos nem jegyeztem meg szövegüket. Az erdősz elmesélte, hogy ez Savanyú Jóska barlangja volt, itt soha senki nem talált reá, csak a szeretője, aki a nehéz időszakban enni-inni hozott neki. Sokáig álmodoztam erről a bűvőhelyről, és jó pár év múlva is eszembe jutott....

János bácsi méhese közepén Anna napi körtefa állott. Már rég izgatott a termése, de a háziak türelemre intettek:- Még van idő, még nem érett meg: Egy alkalommal mégis egyedül odaosontam. Két egymásra állított kaptár pihent egy vén asztalka tetején. Arra másztam rá, hogy elérjem az első gyümölcsöket. Am, mielőtt ez sikerülhetett volna, egyensúlyomat veszítve, földre estem. A fű helyett azonban csalán, magas csalán nőtt, azonnal összeégette testemet. A felborult kaptárból ugyanakkor kiszabadultak a méhek, és minél jobban kapálóztam karjaimmal, annál jobba szurkáltak, ahol csak értek.

Mire felértem az udvarba, már deformált hústömeggé torzult az arcom, és egész testem égett. A háziak meglátva szerencsétlenségemet, olyan nevetésben törtek ki, amelyet még nem élt meg Németbánya. Ráadásul mindez hazautazásunk előtt két nappal történt. Lábam úgy bedagadtak, hogy szandálomba nem tudtam belebújni, szégyenszemre kénytelen voltam Anyám lapossarkú sportcipőjében utazni haza. Annakörtét nem ettem.

Legtöbbet mégis a strandot használtam. Egyedül kezeltem a „gépezetét”. A medencének két csöve volt. Egyik magasan a medence teteje körül vezette be a tiszta patakvizet, másik- lefolyócsöve- az ellenkező végének aljában nyílt és onnan folyt le a patak alsó folyásába a piszkos víz. Amikor felnyitottam a leeresztőnyílást, alkonyodott. Másnap reggelre kiürült a medence, újból lezárva a leeresztőt, a felső folyáshoz mentem, ahol zsilip épült a patakra. A zsilipet nagy leleménnyel fából készítette János bácsi. Nos, kerek csavarral leengedtem a zsilipet és a patak szinte percek alatt emelkedni kezdett. Csakhamar elérte a másfél méteres szintet és megkezdődött a tiszta víz áramlása a medencébe. Mondanom sem kell, a víz csípős hidegen folyt be, és csak két-három nap múlva melegedett fel valamennyire. Engem a víz hőmérséklet nem zavart. Még a beeresztés napján vidáman úszkáltam benne. Szuszi kutyával nagyon jó kapcsolatot „építettem” ki. csak füttyentem kellett, és máris mellettem termett. Igaz, mindig dugtam neki egy-egy falatot. Egyetlen macskájukat kevésnek találtam ezért még hármat „gyűjtöttem” mellé. A háziak nem bánták, mert legalább elriasztották az egereket.

Ahányszor beléptem a konyhába, mindig megcsodáltam a falán felsorakozó megszámlálhatatlan festett paraszttányért, melyek nagyrésze sokszor a százéves kort is elérte. Többségük a városi kerámiagyárban készült. Évente csak egyszer, csépléskor kerültek le a falról, amikor is a kondéban készült jóízű gulyást és a teknőben készített fánkot ette belőlük a cséplés segítésére összegyűlt rokonság, sógorság, komaság. Engem is odaengedtek, csak föl nem mászhattam az „etetőhöz”, mert az a cséplőgép legveszedelmesebb része volt. Így én óraszámra emeltem vasvillára szúrva az etetőnek a búzakévéket. Jó kis munka volt, de a közben zajló tréfálkozások, nevetések adták az erőt. Ebéd után a lányok összebeszéltek, becsaltak a pajtába, és egyszerre rámrontva le akarták húzni a klottgatyámat. Hősiesen ellenálltam, ezzel nagy megbecsülést vívtam ki. Segítettem a tanítónéninek kihordani az iskolapadokat a patakba és részt vettem lemosásukban. Egy alkalommal Etus néni tehene ellett. Életemben először láttam ilyen eseményt. Emlékezem, összezsavart szalmakötéllel húzták ki a lábbal érkezett kisbocit, amely csakhamar egy-két próbálkozás után lábra állt. Rohantam haza, és ujságoltam Anyámnak.

– Etus néniéknél kisboci született. Egészen kicsi. Alig 40 kiló. Ezen jót nevettek. Reggelente, amikor még mindenki aludt kiosontam a szobából és egy szatyorral az erdőbe siettem. Megszedtem a szatyrot friss gombával, a patak partján szép csokor erdei szamócát gyűjtöttem, és hazaérve átadtam Anyámnak.

Mindketten örültünk egymásnak. összesen három alkalommal nyaraltam Németbányán, de ez a három év egész életemre kitörölhetetlen nyomot hagyott. Ezután véget ért gyermekkoromnak vagy talán egész életemnek legmondatlanabb szakasza.

-73- /24

Újra Németbányán

Márciusban Palkóval elhatároztuk, hogy lemegyünk Németbányára a Bakonyba, hátha tudunk szerezni valami élelmiszert. Bizsuláncot, néhány csecsebecsét- ismerve az ottani izlést - vittünk magunkkal. Először vonatlépcsőn jutott hely, majd feljutottunk a perronra, egyszerűen utaztunk. Városlódtól meg legyalogoltuk a hét kilométert, meg sem kottyán nekünk, majd Farkasgyepűnél a vad erdőn át a kertek alatt érkeztünk a számomra olyan kedves, ismerős tájra. Nagy volt az öröm, de sok volt a szomorúság. Kiderült, János bácsinak nagyon sok baja lett, mert nem volt hajlandó belépni a német Volsbunba, pár napra el is vitték, bántalmazták. Ők viszont őszintén velünk éreztek, megtudva, családuknak hány tagja veszett el. Elballagtunk a tanítónéniékhez is. Gizus néni ágyban feküdt, láza volt, nagyon fájt a feje és a torka. Akkoriban már eldöntöttem, hogy orvos leszek végérvényesen, volt nálam aszpirin, amit ő úgy fogadott, mint aranyat. Elhaló hangon kért minket, menjünk a kamrába, keressünk magunknak valami ennivalót.

–Vegyetek csak bátran- biztatott minket.

Még gyermekkoromból jól emlékeztem, hol a kamra. Istenem! Rudon lógtak a füstölt kolbászok. Le se emeltük, úgy haraptunk egy-egy szálba, az öt literes uborkás üvegbe szinte könyökig benyúlva halásztuk ki az ízes savanyúságot, a deszkán kendővel letakart kenyérből óriási szeletet vágunk. Mikor Gizus néni megkérdezte, hogy találtunk e valamit, teletömött szájjal válaszolni sem tudtunk. Másnap mindenkitől elbúcsúzva siettünk haza, most szerencsénk volt, ülőhelyhez is jutottunk a vonaton. Szalonnát, füstölt kolbászt, pucolt csirkéket, házi vaját, túrót, mézet hoztunk magunkkal és szerencsésen haza is érkeztünk. Lám az én Németbányám nem hagyott cserben.

Negyven év végtelen útjain

Tél elején valaki felhívott Dabásról, és azt kérdezte: „Hallotta? Róna doktorék búcsú nélkül, egyik napról a másikra elköltöztek Vácsról.” Nem akartam elhinni. Megjelent előttem a pusztavacsi orvosi lak, s vele szemben a templomkert, két hatalmas gesztenyefával.

Amikor tavaly tavasszal utoljára jártam Rónáéknál, épp virágozott a gesztenyefa, száz és száz virággyertya égett a zsenge lombok közt. Róna doktor akkor azt mondta:

– Azokat a fákat Veronika mentette meg, ki akarták vágni. Már akkor megvoltak, amikor Licskó, majd Bodó doktor gyógyította a majorok népét. Remélem, majdan e fák búcsúztatnak el engem is, ha eljön az ideje.

Pusztavacs olyan hely, ahol száz év alatt csak három orvos kopott el. Dr. Licskó Andor kezdte a sort a századfordulón, őt követte dr. Bodó Dénes 1920-ban, ki egy szülés levezetése közben halt meg 1954-ben. A harmadik dr. Róna István (képünkön) volt, ő 1958 őszén vetett horgonyt a vacsi homokpon. Hogy négy évig miért nem volt körzeti orvosa a településnek? Fölöttébb egyszerű. Bodó doktor halála után az akkori tanácselnök beköltözött az orvosi lakba, majd petíciót küldött a lakosság nevében a járási tanácshoz, kérve az orvosi státusz megszüntetését. A stiklire négy év múlva derült fény, az elnök ment, Róna doktor jött, újra lett körzeti orvosa a tíz majorból álló tanyavilágnak.

Hosszas kutakodás után sikerült megszerezni Róna doktor fiának pesti telefonszámát. Veronika, dr. Róna Istvánné vette fel a kagylót, s belezokogta a szomorú hírt:

– Dehogyan futamodtunk meg! István nagyon beteg, elvittük Szegedre.

Nem rendhagyó eset, hogy egy orvost is megtámadjon az álnok kór, a rák ellen senki nincs bebiztosítva. A hír mégis megdöbbentett, s fokozódott a rossz érzés, amikor újkor megtudtam, hogy eladták a vacsi házat, az autót, és végleg Pestre költöztek. Újra hívom Rónánét, és jelzem, szeretnék egy riportot írni Róna doktról abból az aprópódból, hogy kerek negyven évig gyógyított Pusztavacson. Veronika megint csak sírt.

– Talán majd egyszer – hüppögte a telefonba, amitől olyan érzésem támad, hogy ezt a riportot már sosem fogom megírni.

Tévedtem. Május elején csengett a telefon, s az a régről ismert Veronika-hang szólalt meg:

– Most már jöhet, szívesen látjuk. István meggyógyult, vagy legalábbis jó úton van a gyógyuláshoz.

Nyolcadik kerületi tömbház, negyedik emelet. A főbejárati ajtót belülről elektronikával nyitják. Valamennyi emeleten, valamennyi ajtón erős vasrácsok. Mint egy börtön! – hasít belém a gondolat, de még idejében lenyelem a kérdést: hogy tudnak itt élni Pusztavacs után?! Róna doktor kiolvassa a gondolatomat.

– Meg lehet szokni, bár hazudnék, ha azt mondanám, nem hiányoznak az őzek és nyulak, amelyek Vacson a kertünkben legeltek – mondja csöndesen, majd kivisz az erkélyre, ahonnan rálátás nyílik a klinika kertjére, három hatalmas fára. Az egyik gesztenye-, most virágzik.

– Kinézek, és azt képzelem, hogy Vacson vagyok, szemben a templomkerttel. Tudod, amikor Szegedre kerültem, azzal is számoltam, hogy nem jövök vissza. Sem Vácsra, sem Pestre. Az élettől három ajándékot kaptam. Veronikát, a gyerekeimet és a vacsi éveket. Most pluszként kaptam egy kis haladékokat, mors imperator meghátrált. Mint orvos számtalan esetben szembesültem a halállal, nem félek tőle. De azért örülök, hogy így alakult a helyzet, szeretnék még néhány évet élni.

Nemcsak a halállal szembesült, az új élettel is. Vacson 1958 és 1965 között száznál több szülést vezetett le a tíz majorban. (1965-től kórházban szülnek a kismamák, ez is az ő érdeme.) Viktor-, Újház-, Cset-, Péter-, Mária-, Lipót-, Agoston-, Fülöp-, Nándor-, Szorító-major. Fejből sorolja, fejből tudja, melyik hány kilométerre volt az orvosi laktól. Eleinte biciklivel, motorral, lovas kocsival, traktorral járt ki a tanyákra. Nyá-

ri kánikulában, őszi esőben, téli hóiharban.

– Az első újszülöttem Móriscs Pityu volt, a mai napig kezét csokolommal köszön, pedig már negyvenéves.

– És százhusz kilós – csilingeli hozzá Veronika, akit legalább annyira becsültek, szerettek, mint Istvánt, hisz negyven évig ő volt az asszisztens, és nemegyszer neki kellett helytállnia, ha a doktor úton volt.

– Amikor Vácsra kerültünk, csak a tancsházán, a plébánián, az iskolában, az óvodában, a vegyesboltban, az orvosi lakban és a postán volt villany. Telefon csak a postán. Dabason nem volt mentőállomás, Pesterzsébetről kellett mentőt hívni. Éjjel két-három órába került, míg vonalat kaptunk. Hogy hány kávét megittam, hány doboz cigit elszívtam ezeken a zürös éjszakákon...

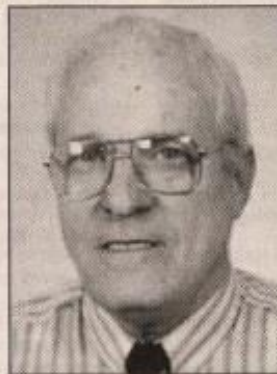
Kávé. 1958-ban a babakávé ismeretlen élvezeti

cikk volt Vacson. Egy év múlva a legel-dugottabb majorban is tartottak kávét és kávéfőzőt. Mert Isten ne adja, sosem lehet tudni, mikor kell orvost hívni. Róna doktrnak ez volt a paraszolvenca: egy jó forró kávé. 1963 karácsonyéjszakáján két major közt ingázva két szülést vezetett le, és közben megivott egy csöbörnyi kávét.

– István, kérdeznék valamit...

– Tudom – szakít félbe. – Ha újra kezdeném az életet, mit tennék. Most az ille- ne mondanom: újra Vácsra mennék körzeti orvosnak. Őszinte leszek, és azt mondom: talán. A körzeti orvoskodás közel sem főnyeremény, körzeti orvos még nem csinált karriert. Az évek elnyúvik, elfárasztják az embert. Mindent kell csinálni, s közben semmire sem specializálódik. Fogat húztam, fület mostam, sebet varrtam, gipszeltem és bábáskodtam. Azt hiszem, az utóbbi a legszebb az egész közt, nagyszerű érzés egy gyereket világra segíteni. Ha másért nem, ezért érdemes volt élni, taposni a homokot, sarat, havat negyven év végtelen útjain.

Matula Gy. Oszkár

A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

Nyilatkozat

helyi érték felhasználásáról

Alulírott Borbélyné Róna Mariann, engedélyezem hogy a Kiss Albertné által - Dr Róna István: Az én Németbányám – címmel készített javaslatához, az összes fotót és írásos anyagot a Németbányai Értéktár Bizottsága korlátlanul, bármikor térítés és díjmentesen felhasználhassa és nyilvánosságra tegye a helyi értékek adminisztrációja, archiválása, dokumentálása és népszerűsítése érdekében.

Budapest, 2023.07.01.

Borbélyné Róna Mariann

Borbélyné Róna Mariann

LAKCÍM:

Bp. 1094 Tömpe utca 16

SZIGET IRTÁSI: 481276CE

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott, Marcsik Zoltánné Király Ágnes polgármester, támogatom, **Dr. Róna István: Az én Németbányám,, c. emlékirat**, települési értéktárba való felvételét.

Indoklás:

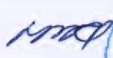
Dr. Róna István, 1935-1937 közötti időszakot magába foglaló emlékirata, hiteles szemüvegen keresztül tárja elénk az akkori Németbánya mindennapjait.

A mai modern világban szinte elképzelhetetlen, hogy közel 90 évvel korábban, milyen örömet jelentett egy jéghideg vízzel teli fürdő, milyen tartalommal voltak tele a mai életformához képest talán unalmasnak tűnő hétköznapiak. Akinek múltja nincsen, nem lesz jövője sem. Az akkori életforma alapozta meg a mai jelent, a mi jelenünket. Ezt végiggondolva tudatosul bennünk, hogy mekkora értéket jelent számunkra Dr. Róna István orvos-író, emlékirata.

Németbánya, az értékőrző település...

„Az én Németbányám” egy olyan érték, melynek méltó helye van a Németbányai Értéktárban.

Németbánya, 2023. szeptember 26.

Marcsik Zoltánné Király Ágnes
polgármester

A javaslat mellékletei:

1/ Borbélyné Róna Mariann által 2023-ban rendelkezésünkre bocsátott Németbányai emlékek -1935-1938 c.képes album

2/ 1db SD video kártya Róna István németbányai látogatásáról készített 2X5 perces video a németbányai Drexler kocsmában

Néhány kép a VIDEÓBÓL

Az album

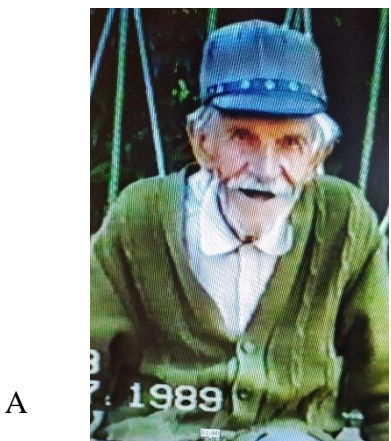
Rónáné Veronika

Drexler kocsmáros Dr Róna Istvánnal

A Drexler kocsmá hátsó, felső traktusa

A

89 éves Noszlopy Jóska bácsi a kocsmá udvarán

Drexler Ferencné a spejzát mutatja